

Lennart Lönngren

SOL-SYSTEMET. ETT FÖRSÖK TILL REPRESENTATION AV
LEXEMRELATIONER.

INNEHÅLL

1.	INLEDNING	sid	3
2.	ALLMÄNT OM SOL-SYSTEMET	"	4
2.1.	Semantiska och syntaktiska lexem	"	4
2.2.	Kategorierna	"	5
2.3.	Rollerna	"	6
2.3.1.	Definitioner	"	6
2.3.2.	Rollklyvning	"	6
2.3.3.	Rollfusion	"	7
2.3.4.	Rollkombination	"	7
2.4.	Nätverket	"	7
2.4.1.	Implicita noder	"	9
2.4.2.	Inkorporerade noder	"	11
3.	SYNTAGMATISKA LEXEMRELATIONER	"	12
3.1.	A-syntagmer	"	12
3.1.1.	Strukturer med en nivå	"	12
3.1.2.	Strukturer med två nivåer	"	13
3.1.3.	Strukturer med tre nivåer	"	21
3.1.4.	Strukturer med fyra nivåer	"	24
3.2.	B-syntagmer	"	25
3.3.	Textrepresentation	"	26
4.	PARADIGMATISKA LEXEMRELATIONER	"	28
4.1.	Dynamisk-situativa lexemrela- tioner	"	29
4.2.	Statisk-associativa lexemrela- tioner	"	32
4.2.1.	O-O'-relationer	"	33
4.2.2.	O-L-relationer	"	35
5.	LITTERATUR	"	37

Δός μοι ποῦ στῶ,
καὶ κινήσω τὴν γῆν.

Ἀρχιμήδης

1. INLEDNING

I föreliggande arbete presenteras ett försök till en semantisk representation av interlexematiska - i viss utsträckning även intermorfematiska - relationer, såväl de inherent, paradigmatiska (typen häst - hingst) som de tillfälliga, syntagmatiska, vilka realiseras i satser och texter (typen Flickan dansar). Avsikten har varit att skapa ett så enkelt och praktiskt tillämpbart instrument som möjligt för en semantiskt baserad språkbeskrivning.

En viktig komponent i systemet utgörs av de semantiska rollerna. Hypotesen om "djupkasus" har, sedan den först presenterades i slutet av 60-talet av Fillmore (Fillmore 1968), mött växlande framgång, och många förslag till rolluppsättningar och rolldefinitioner har framförts. I SOL-systemet förekommer, som namnet utvisar, endast tre roller: S (subjekt), O (objekt) och L (locus). Systemet är en vidareutveckling av ett fyraktantsystem, omfattande agent, instrument, objekt och locus, som jag använt mig av dels i några smärre studier av det ryska verbet (Lönngren 1972, 1974, 1976), dels - i något omarbetad form - i en undersökning av det ryska ordbildningssystemet (1978).

SOL-systemet står i flera avseenden ganska nära det djupkasus-system, som presenterats av Cook (1977), speciellt vad gäller de "inre" ("propositional") kasusrollerna; mot de tre ömsidigt oförenliga rollerna "experiencer", "benefactive" och "locative" svarar i mitt system den generaliserade L-rollen.

Med Broddas system för en svensk kasusgrammatik (1973) har SOL-systemet det gemensamt, att bisatser införlivats som fullvärdiga rollbärare.

2. ALLMÄNT OM SOL-SYSTEMET

Systemets huvudenheter är dels de tre ovannämnda semantiska rollerna, dels två semantiska kategorier, P (predikat) och T (term). Med en analogi till uttryckssidans enheter kan man säga, att kategorierna motsvarar ordklasserna, som ju är lexeminherenta, medan rollerna har sin motsvarighet i de växlande satsdelsfunktioner som ett lexem kan uppträda i.

Att enbart tillskriva varje lexem kategori- och rolltillhörighet är inte tillfyllest för att beskriva dess relationer till andra lexem. Även positionen i en dependenshierarki måste anges. För detta ändamål används s k nätverksstruktur (graf), vilken genom att den saknar såväl linearitetsdimension som det syntaktiska kravet på en "toppnod" är väl lämpad för semantisk representation.

2.1. Semantiska och syntaktiska lexem

Representationen ansluter så nära som möjligt till uttryckssidans, vilket möjliggörs genom att inga lexem dekomponeras eller slås samman. Emellertid måste ytlexemen uppdelas i två grupper: semantiska och syntaktiska lexem. Medan adjektiv och adverb, såvitt jag förstår, helt hänför sig till semantiska lexem, finns det prepositioner och verb (samt av dessa verb syntaktiskt deriverade substantiv) som är enbart syntaktiska (hit hör f ö även konjunktionen att). Skillnaden mellan semantisk och syntaktisk användning av prepositioner illustreras av välkända tvetydiga exempel som He decided on the boat och Professorn tänkte på tåget, medan jag med syntaktiska verb avser t ex företa, undergå och äga rum i kombination med det semantiska lexemet undersökning, eller är i satsen Rosen är röd.

Endast de semantiska lexemen återfinns i den semantiska strukturen; de utgör här noderna och markeras av ifrågasvarande kategorisymbol.

2.2. Kategorierna

Alla semantiska lexem kan uppdelas i "T-lexem" och "P-lexem". De förra är namn på objekt, de senare på "situationer"; den sistnämnda termen används som ett överordnat begrepp för egenskaper, tillstånd (inbegripet statistiska relationer), processer (inbegripet aktiviteter) och händelser (inbegripet handlingar). P-lexem har alltid en viss, lexem-inherent valens (ställighet) medan T-lexem sönderfaller i sådana som har specifik valens (dotter, slut) och sådana som enbart är potentiellt enställiga (bonde, sten); sistnämnda "valens" realiseras i predikativ position.

Som gränsfall mellan P- och T-lexem kan nämnas bl a namn på sjukdomar och ideologier (är "ha" i frasen ha influensa ett semantiskt eller syntaktiskt lexem?), vidare ett lexem som färg; detta kan uppfattas som T-lexem trots att hyponymirelationen (jfr färg - röd) borde omfatta ord med samma kategoritillhörighet.

I stort sett är dock uppdelningen i T- och P-lexem lätt att genomföra. Till P-kategorin förs alla lexem, som inte är substantiviska, medan substantiv omfattar såväl P- som T-lexem. Undantag utgör vissa "portmanteau-morfer", såsom här och min, vilka trots sin ordklasstillhörighet betraktas som T-lexem (se nedan p 2.4.2). Som ett annat undantag från den generella regeln betraktar jag och såsom termkonjunktion, t ex i frasen hopprep och pussel, eftersom och-noden här kan vara koreferentiell med de dominerade T-lexemens hyperonym (i exemplet: leksaker).

2.3. Rollerna

2.3.1. Definition

I ett system med endast tre roller måste dessa få en synnerligen allmän, nästan intuitiv, definition. S-rollen definierar jag som "något som (på)verkar", medan L definieras som "fast referenspunkt". O-rollen definieras negativt, dvs som "varken S eller L".

Om O interagerar med S och/eller L, kan det definieras närmare. Tillsammans med S markerar sålunda O rollen av "något som påverkas (ev. förändras) eller skapas", och tillsammans med L tolkas O som "något vars orientering (position/rörelse) i tids-/rumsdimensionen bestäms i förhållande till L". Exempel: Pelle (= S) kysser Lisa (= O), Pelle (= O) bor i Stockholm (= L).

Anm.: Ett ännu mer reducerat system föreslås av Martynov (1977). Detta omfattar endast två roller: S (något påverkande) och O (något påverkat). Enligt min uppfattning kan emellertid L inte inordnas i dimensionen "påverkan".

2.3.2. Rollklyvning

I vissa, specificerade, fall kan en och samma roll fördelas på flera sidoordnade konstituenten, vilka domineras av samma lexem. Denna s k rollklyvning ges en specifik interpretation för var och en av rollerna.

Klyvning av S-rollen förekommer vid P-lexemet "använda" samt vid P-lexem som betecknar reciproka handlingar, såväl symmetriska (kramas) som icke-symmetriska (köpa/sälja). Vid dessa reciproka P-lexem åtföljs S-klyvningen p g a rollfusion (se nedan p 2.3.3) alltid av endera O-klyvning eller L-klyvning.

Kluven L-roll ges - vid sidan av reciprok användning - i dynamiska satser den innebörden, att den ena konstituenten betecknar utgångspunkten och den andra slutmålet för den rörelse, som P-lexemet beskriver; ex: Boken (= O) faller från hyllan (= L) ned på golvet (= L'). I statiska satser kan kluven

L-roll förekomma vid P-lexemet vid; den ena konstituenten betecknar då tid, den andra plats.

Klyvning av O-rollen interpreteras - förutom det reciproka fallet - så, att det mellan de båda konstituenterna råder en "predikativ" relation; de båda denoterade objektens/situationernas existens är ej oberoende av varandra. Hit hör i statistiska satser koreferens-(identitets-)relation, likhetsrelation samt hyponymi- och kohyponymirelation (i den senare inbegrips även koordination). I dynamiska satser kan relationen i fråga beskrivas med P-lexem som "förvandlas till", "övergå till", dvs de båda objektens/situationernas existens hänför sig till olika tidsplan. Karakteristiskt för O-klyvning - till skillnad från annan rollklyvning - är, att de båda rollbärande konstituenterna måste tillhöra samma kategori.

2.3.3 Rollfusion

I vissa fall uppbär en konstituent samtidigt två olika roller, vilka båda "krävs" av det styrande lexemet. Ett sådant förhållande kallar jag "rollfusion". Fusion anges med ett enkelt snedstreck mellan rollsymbolerna. Ex: Pelle (= S/O) går in i rummet (jfr förflyttar sig); Pelle (= S/L) tar en kaka ur burken (jfr tar sig). Det förekommer även fusion av kluvna roller; ett exempel är L/L', som bl a representerar terminativa uttryck med prepositionerna genom, längs, runt etc.

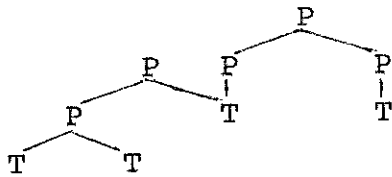
2.3.4 Rollkombination

Det förekommer slutligen också, att en viss konstituent, som i den semantiska strukturen domineras av två olika lexem, uppbär olika roller i förhållande till vart och ett av dessa. Ex: Pelle förmår Lisa att ljuga, där Lisa dels har O-roll i förhållande till förmår, dels S-roll i förhållande till ljuga. Detta markeras med dubbelt snedstreck mellan rollsymbolerna.

2.4. Nätverket

Dependensen mellan noderna anges i SOL-systemet med linjer,

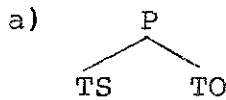
ej såsom brukligt är med pilar. Detta möjliggörs genom konventionen att ett styrt lexems nod alltid står (snett eller rakt) under det direkt styrande lexemets nod. Vidare är avståndet i vertikalled mellan dessa noder alltid detsamma, vilket gör att strukturens "djup" kan anges i termer av nivåer. Som ett ytterligare mått på strukturens komplexitet kan man ange antalet noder på varje nivå. Nedanstående struktur kan sålunda klassificeras som en 1:3:3:2-struktur (antalet noder per nivå anges uppifrån och ned):

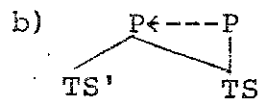
Eftersom endast T-noder kan sakna valens måste den lägsta nivån i varje struktur innehålla uteslutande T-noder.

Alla lexem som domineras av något annat lexem tillskrivs en semantisk roll, vilket markeras på följande sätt: TS, TO, TL; PS, PO, PL. På samma sätt markeras rollfusion och rollkombination, t ex: TS/O, TS//S/O.

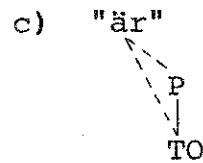
Vid behov kan den syntaktiska strukturen projiceras på den semantiska med hjälp av pilar, som utvisar den syntaktiska dependensriktningen. I SOL-systemet markeras alltid fall, där den syntaktiska dependensen är diametralt motsatt den semantiska, som t ex i syntagmet Det sovande barnet (till skillnad från syntagmet Barnet sover). Syntagmer med sådana bindningar benämner jag B-syntagmer, medan alla övriga benämns A-syntagmer. Till de senare förs inte endast a) syntagmer med totalt sammanfall av de båda strukturerna, utan även b) syntagmer med syntaktisk dependens mellan noder, där det saknas (direkt) semantisk dependens, och c) syntagmer, där den syntaktiska toppnoden utgörs av ett syntaktiskt lexem (enbart syntaktisk dependens markeras med streckad linje):

Ex. Pelle kysser
Lisa.

Ex. Pelle går med
kryckor.

Ex. Rosen är röd.

Den syntaktiska markeringen i B-syntagmer tjänar även ett semantiskt syfte, nämligen t ex att markera skillnaden mellan attributiv resp predikativ position hos ett P-lexem (jfr Den glade pojken lämnade klassrummet och Glad lämnade pojken klassrummet). Härigenom blir det obehövt att införa ett implicit predikat (mellan glad och lämnade) i den senare satsen, vilket eljest vore den adekvata semantiska representationen.

För överskådlighetens skull har jag i SOL-systemet avstått från att införa särskilda individnoder (referentiella index), liksom speciella noder för egennamn. Att noden T kan få stå för t ex Pelle innebär alltså en förenklad återgivning av den explicita frasen "en individ x sådan att x är ett objekt och x heter Pelle". Då jag av någon anledning, t ex för att ange koreferens, behöver referera till speciella noder, sker detta genom sifferindex (t ex T_1 , P_3 etc). Härigenom övervinns olägenheten med att låta en och samma individ representeras av flera olika noder i en struktur (t ex i en SOL-representation av en text).

2.4.1 Implicita noder

I den syntagmatiska representationen anges varje lexems fulla valens, alltså även implicita styrda konstituenten. Dessa kan vara antingen realiserbara eller icke realiserbara. Ett exempel på det förra förhållandet är satsen Pelle reste till Stockholm, där en konstituent som anger resans utgångspunkt saknas men kan suppleras (t ex från Uppsala). Ett exempel på det senare förhållandet är satsen Pelle kvistade granen; här saknas en konstituent som anger riktningen för kvistar-nas rörelse (t ex ned på marken). Denna konstituent går ej

heller att suppleras med bibehållen lexemuppsättning. Det är framför allt vid rollklyvning som det är aktuellt att postulera icke-realiserbara implicita konstituenten, eftersom själva rollkonfigurationen här logiskt predicerar dessa noder. Sålunda förutsätter t ex en terminativ rörelse såväl utgångspunkt som mål.

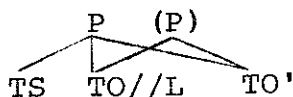
Det förekommer också fall där en icke-realiserbar nod kan fastställas genom att en explicit predicerande nod suppleras på annat ställe i strukturen, t ex Leksaken är /gjord/ av trä (med implicit S-nod).

Såsom realiserbar betraktar jag även en konstituent, vars införande i strukturen medför förändring i den syntaktiska delen av lexembeståndet, t ex: De valde en sekreterare - De valde Pelle till sekreterare.

Implicita noder omges i representationen med parentestecken. Realiserbarheten markeras inte.

Anm. 1: Hypotesen (eller kanske postulatet) om inherent fixerad lexemvalens leder till att vi får många lexemdubletter (lexemhomonymer). Springa måste sålunda uppdelas i dels ett icke-terminativt lexem med samma valens som t ex darra, dels ett terminativt lexem med samma valens som förflytta sig /från X till Y/; det senare lexemet kan dekomponeras som "förflytta sig springande".

Anm. 2: Kan vi acceptera även implicita icke-styrda P-lexem? Sådana noder skulle dels kunna "levereras" av systemets paradigmatiske komponent, dels erhållas genom logisk deduktion eller genom att man har tillgång till en svårfixerad uppsättning meningspostulat (knowledge of the world). Eftersom strukturerna härigenom skulle öka i komplexitet på ett svårkontrollerat sätt, har jag i detta sammanhang undvikit att ta detta kritiska steg. Endast i enstaka fall tillåts noder av nämnda slag, t ex i satsen Pelle kysser Lisa på kinden, där ett implicit predikat införs mellan Lisa och kind:

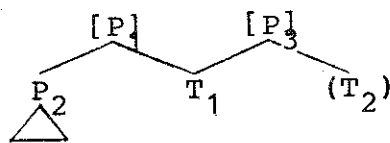

Härigenom markeras, att vi inte har att göra med ett "äkta" fall av O-klyvning, då ju den predikativa relationen saknas.

2.4.2. Inkorporerade noder

Som ovan nämdes är SOL-systemet en ytnära representation, som inte rymmer någon lexikalisk dekomponering. Avsaknaden av ett sådant analysinstrument kompenseras fullt ut i den paradigmatiska representationen, där relationer av typen stol - sitta expliceras. För att erhålla viss djupdimension även i den syntagmatiska representationen införs här inkorporerade noder, vilka markeras med klammer, t ex [TO]. En inkorporerad nod motsvaras inte av ett särskilt lexem, men kan finnas explicit morfematiskt uttryckt i ett annat, genom affigering eller sammansättning deriverat lexem i samma struktur. Sålunda finns t ex i den ovan anförda satsen Pelle kvistar granen en inkorporerad TO-nod (= kvistarna). Även icke-styrda P-lexem kan inkorporeras, t ex P = ljus i satsen Himlen ljusnar.

Förutom ovan beskrivna fall med inkorporering i morfologiskt deriverat lexem används inkorporering som metod att redovisa noder vilka motsvaras av flexionsändelser. I t ex satsen Bilen är Pelles representeras relationen "äga" av ett inkorporerat P-lexem. På liknande sätt behandlas i vissa positioner s k portmanteau-morfer, t ex min i satsen Bilen är min eller här i satsen Här dansar Fridolin. Det förekommer t o m lexem som "täcker" tre noder, en explicit och två inkorporerade; jfr annars i satsen Annars brukar han åka buss, som har följande struktur:

P₂ = han brukar åka buss

T₁ = annars

P₁ = "vid"

P₃ = "annan /än/"

T₂ = implicit tidpunkt, som är koreferent med den aktuella referenspunkten i föregående kontext.

3. SYNTAGMATISKA LEXEMRELATIONER

De syntagmatiska lexemrelationerna redovisas nedan huvudsakligen i form av en ganska frikostig och förhoppningsvis själv-expliciterande exempelsamling, vilken till sin huvuddel ägnas åt A-syntagmer.

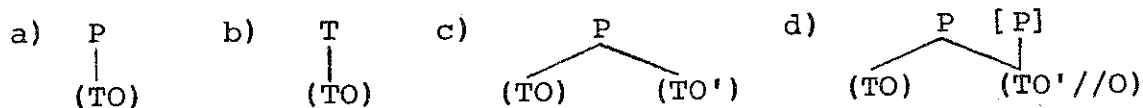
Anm.: För åskådlighetens skull avstår jag från att i nedanstående strukturer representera tempus. Det är emellertid uppenbart att denna kategori har samma position i strukturen som tidsadverbial och således motsvaras av ett tvåställigt (inkorporerat) P-lexem, vilket tar den aktuella satsen som sitt första argument och referenspunkten som sitt andra (vid frånvaro av tidsadverbial är denna senare nod implicit). - Även numerus och bestämdhet hos substantiv bortses från i nedanstående exemplifiering.

3.1. A-syntagmer

A-syntagmerna är klassificerade enligt den metod för strukturkaraktäristik, som gavs ovan under p 2.4, dock med det förbehållet, att implicita och inkorporerade noder ej medräknas. Detta innebär, att exemplen i var och en av nedanstående grupper är tämligen homogena "på ytan", medan deras semantiska heterogenitet avspeglas i tillhörande representationer. Strukturerna är ordnade med avseende på antalet (explicita) nivåer, varvid de enklaste behandlas först.

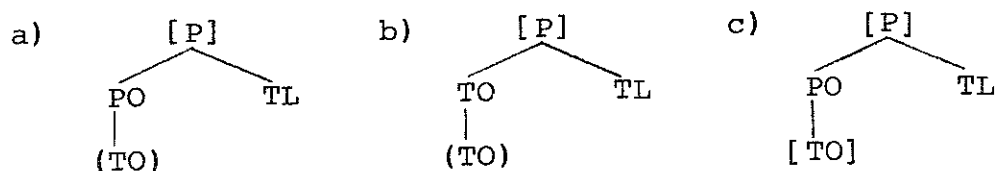
3.1.1. Strukturer med en nivå

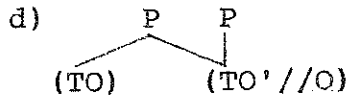
1-struktur

- a) Det regnar. Det är kallt; b) Det är vår; c) Det fryser /på/;
d) Det mörknar.

2-struktur

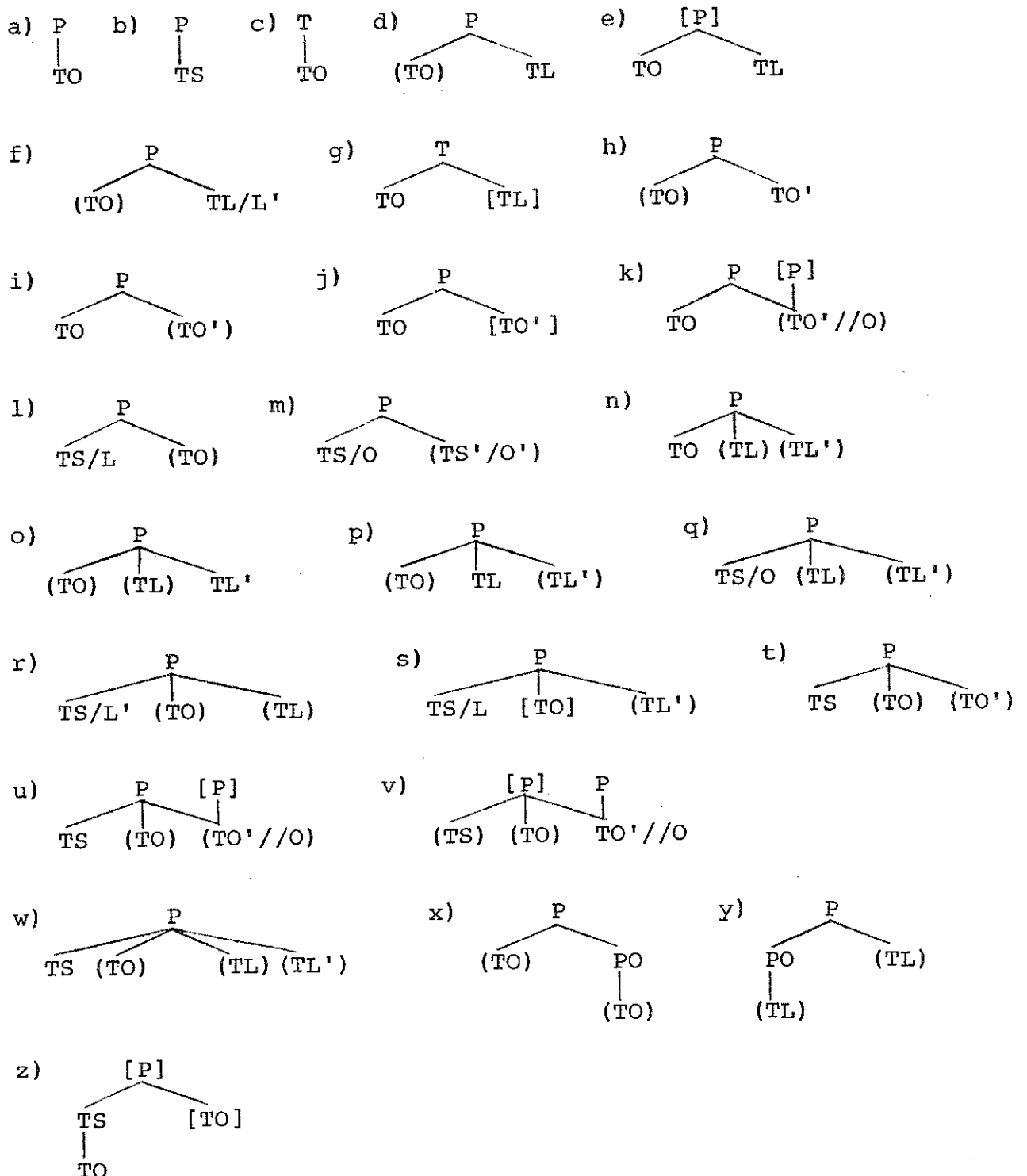

a) Nu regnar det. Det regnar här; b) Nu är det vår. Det är vinter här. c) Det är solsken här; d) Det blir mörkt.

Anm.: Genom L-klyvning kan vi givetvis även erhålla en 3-struktur, t ex Nu regnar det här.

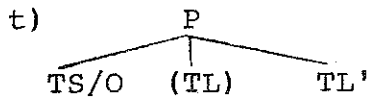
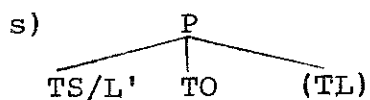
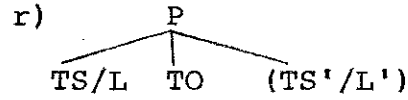
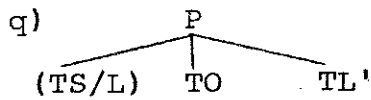
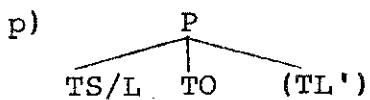
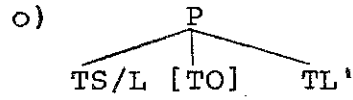
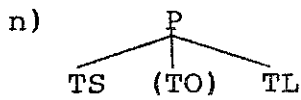
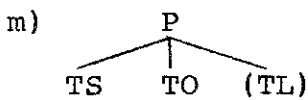
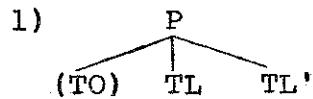
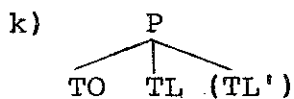
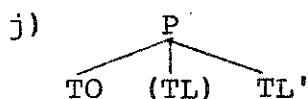
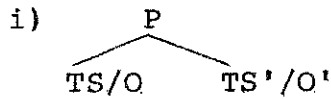
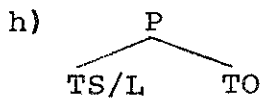
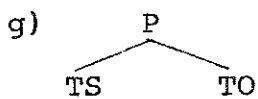
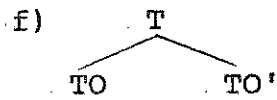
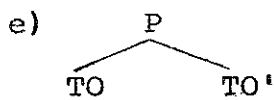
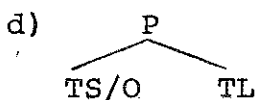
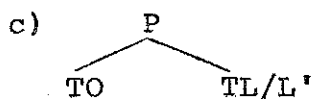
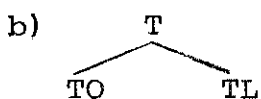
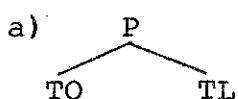
3.1.2. Strukturer med två nivåer

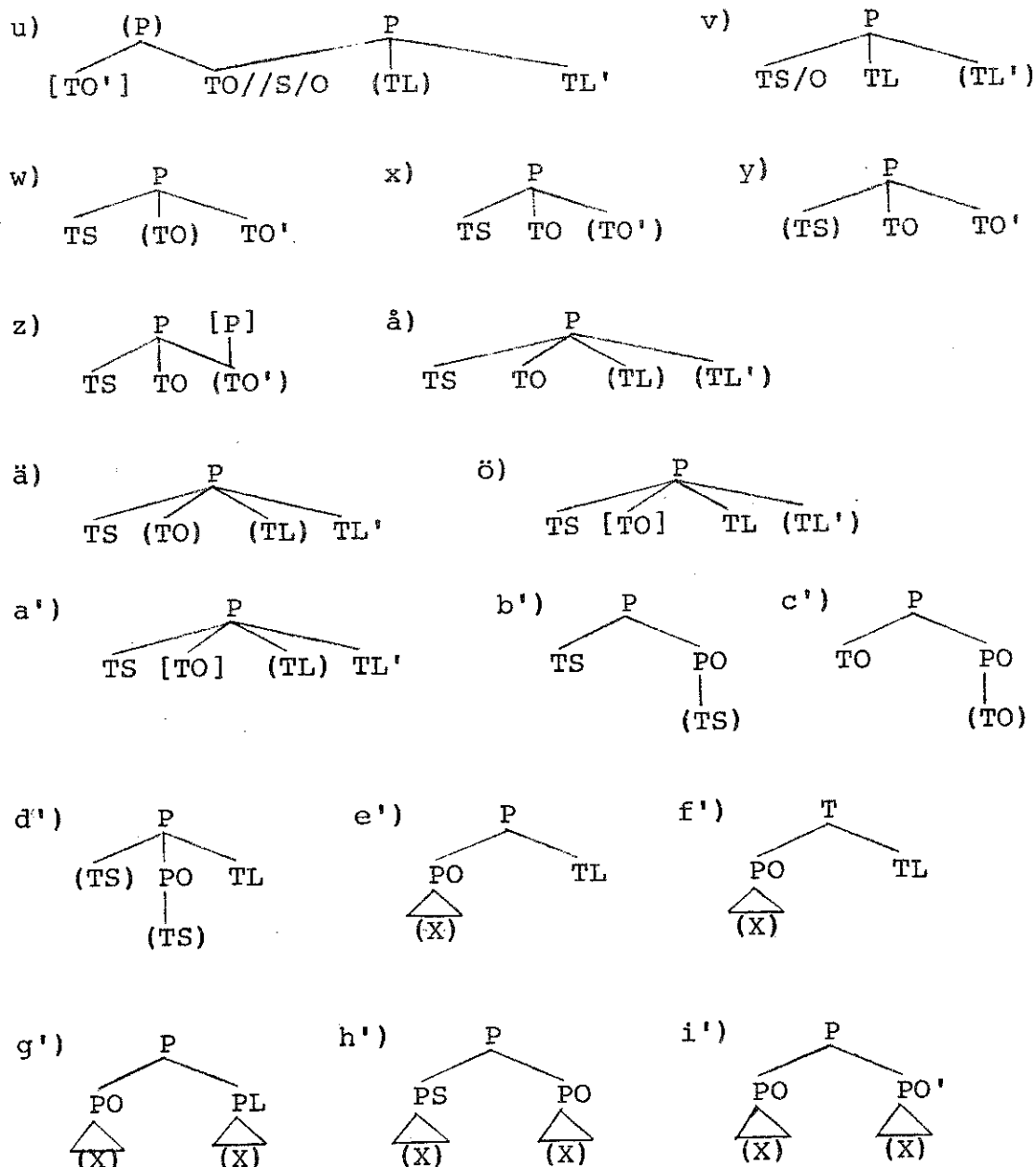
1:1-struktur

a) Barnet sover. Vattnet rinner. Himlen är blå. Det finns en Gud; b) Pelle dansar. Solen skiner; c) Pelle är lärare. Valen är ett däggdjur; d) Jag fryser. ty. Mir ist kalt; e) Bilen är Pelles. Huset är mitt; f) Det drar genom rummet; g) Pelle är stockholmare; h) Det blev en pojke; i) Vattnet fryser. Uppsala är bäst; j) Vattnet förångas; k) Barnet somnar. Himlen ljusnar; l) Mor läser; m) Pojkarna slåss; n) Våren kommer. Molnet försvinner. Ovädret drar förbi; o) Det regnar på blommorna; p) Det blåser från norr; q) Fången avviker; r) Pelle är hungrig; s) Solen strålar; t) Pelle skriver; u) Kaffe piggar upp; v) Fienden är besegrad; w) Sjön suger; x) Det börjar regna; y) Att ha det kallt är otrevligt; z) Pelle är honungsälskare.

1:2-struktur

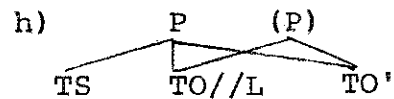
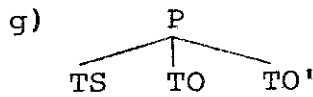
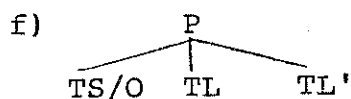
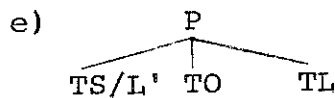
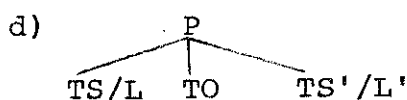
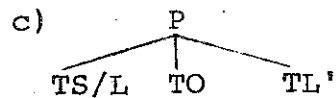
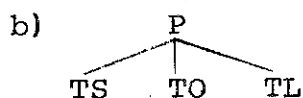
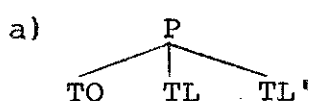

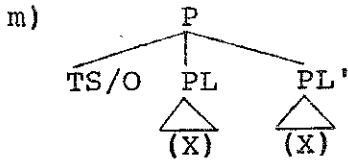
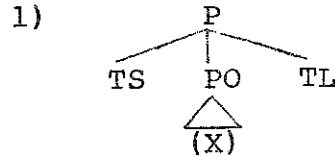
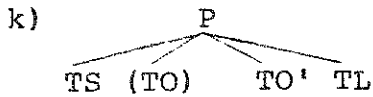
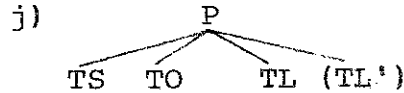
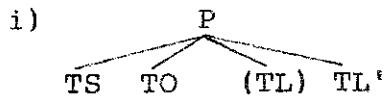
Anm.: (X) betecknar en ospecificerad uppsättning implicita konstituenten.

a) Boken ligger på bordet. Pelle har en bil. Pelle bor i Malmö. Pelle minns Lisa. Pelle ser fågeln. Snön täcker marken. Snön innehåller sand. Sjön är rik på fisk. Jorden kretsar kring solen; b) Skåne är en del av Sverige. Detta är toppen på isberget. Lisa är dotter till Agnes; c) Kometen passerar solen; d) Soldaterna belägrar staden; e) Pelle liknar en uggla. Kläderna är i trasor. Blod är tjockare än vatten.

Vattnet övergår till is. Pelle blir lärare; f) Gifflar är ett slags bullar; g) Pelle kysser Lisa. Pelle undersöker motorn; h) Mor läser en bok. Pelle tittar på teve; i) Pelle pratar med Lisa; j) Mössan hamnar i vattnet. Meteoren når jordytan; k) Ljuset kommer från öster. Pelle glömmer /sin/ vän; l) Det blåser från öst till väst; m) Pelle säger sanningen. Polisen kvarhåller fången; n) Modern läser för /sin/ dotter; o) Solen lyser på jorden; p) Vulkanen spyr aska; q) Pelle får ett äpple; r) Pelle säljer en bil; s) Pelle fångar en råtta. Pelle dricker mjölk. Pelle letar efter /sin/ mössa. Pelle är hungrig på frukt; t) Pelle går in i rummet. Pelle längtar till Italien; u) Soldaterna omringar staden; v) Pelle lämnar Köpenhamn; w) Pelle skriver brev. Vi utser en sekreterare; x) Pelle skär brödet. Pelle tvättar sig; y) Leksaken är /gjord/ av trä; z) Modern sover barnet. Jägaren dödar haren. Pelle förtunnar färgen; å) Pelle avlägsnar fläcken. Pelle tillsätter ammoniak; ä) Tomtegubbarna slår i glaset; ö) Pelle klär på sig; a') Amerikanarna avlövar djungeln; b') Pelle börjar springa. Lisa vill dansa; c') Vattnet börjar rinna; d') Pelle får leka; e') Avrättningen sker utanför staden; f') Att jaga är för många ett nöje; g') Begravningen äger rum i tysthet; h') Blåsten förorsakar översvämning; i') Det regnar och blåser. Att tiga är bättre än att tala.

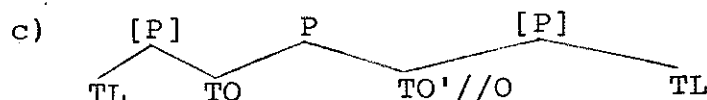
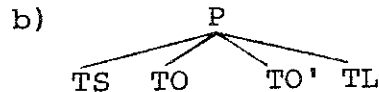
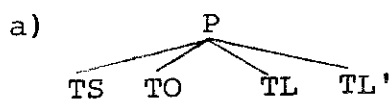
1:3-struktur

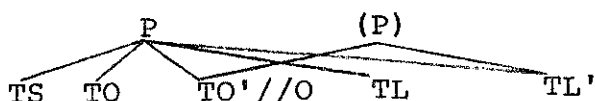
a) Boken faller från bordet ned på golvet; b) Far förvarar spriten i kylskåpet. Modern läser en saga för barnet. Pelle visar Lisa en bok. Pelle säger Lisa sanningen; c) Lisa ger Pelle ett äpple. Pelle får ett äpple av Lisa. Lisa förser Pelle med mat; d) Pelle säljer /sin/ bil till Lisa. Lisa köper en bil av Pelle. Barnen ger varandra present; e) Pelle tar ett äpple ur skålen. Pelle stjälar pengar från /sin/ far. Pelle finner Lisa i skogen; f) Pelle reser från Malmö till Lund; g) Pelle bygger ett dockskåp av /några/ bräder. Vi utser Pelle till sekreterare. Pelle skär äpplet i /fyra/ klyftor. Jesus förvandlar vattnet till vin; h) Pelle kysser Lisa på kinden; i) Pelle kastar en sten i vattnet. Pelle fyller glaset med vin. Pelle lär sig /nya/ ord. Pelle tar på sig mössan; j) Pelle avlägsnar smutsen från kläderna. Männens lossar kol från fartyget; k) Pelle gör ett dockskåp åt Lisa. Vi bygger oss en villa; l) Pelle får leka för /sin/ mamma. Pelle hjälper Lisa med städningen; m) De övergår från samtal till gräl.

1:4-struktur

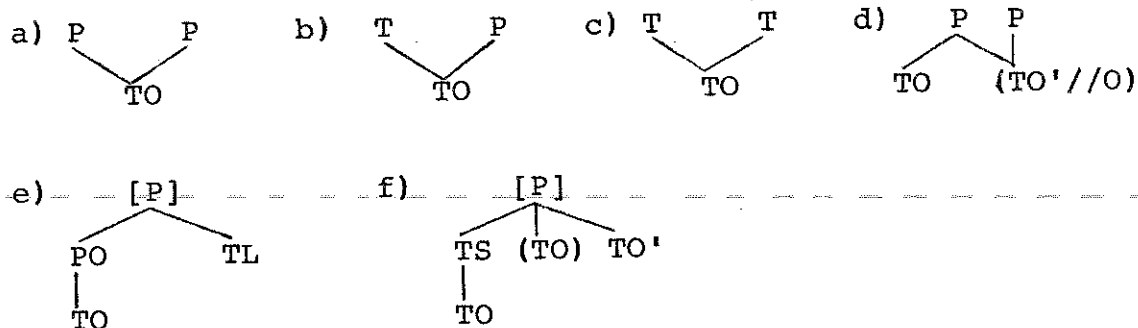
a) Pelle flyttar vassen från hyllan till bordet. Pelle överlämnar en check från styrelsen till sekreteraren. Pelle lär sig engelska av Lisa. Pelle reser sig upp från stolen; b) Pelle gör ett dockskåp åt Lisa av /några/ bräder; c) Mitt hem är min borg.

1:5-struktur

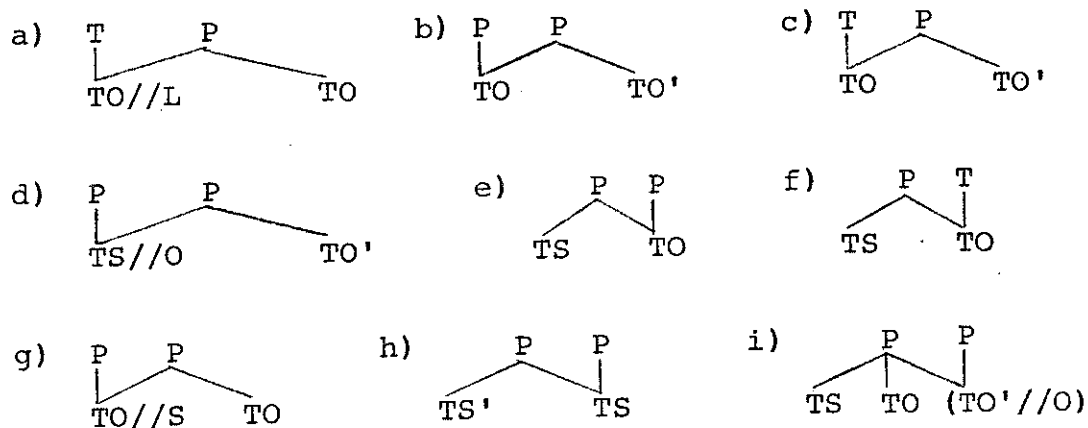
Av virket bygger de sig ett hus på stranden.

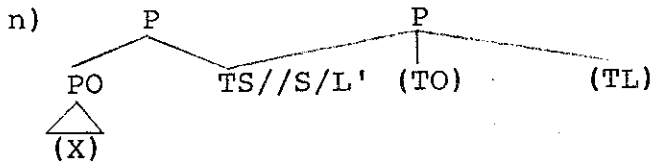
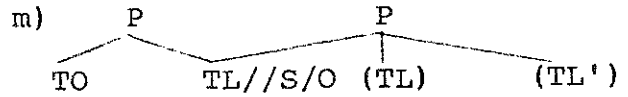
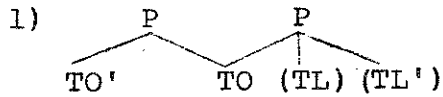
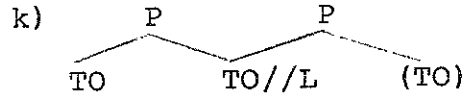
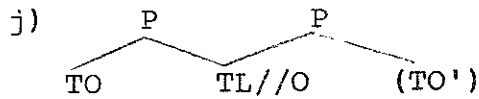
2:1-struktur

a) Pelle låter ledsn. Som ung var Pelle radikal; b) Som lärare är hon trevlig; c) Som konstnär är han en klåpare. Som barn var hon en lipsill. d) Pelle blir trött; e) Nu sover barnet; f) Pelle är bokens författare.

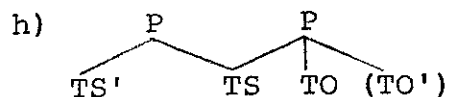
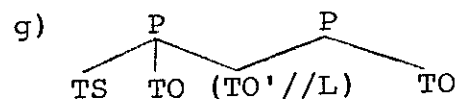
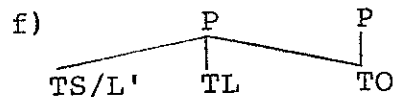
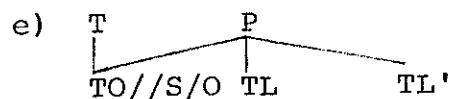
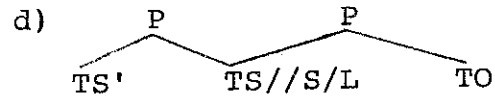
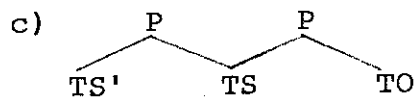
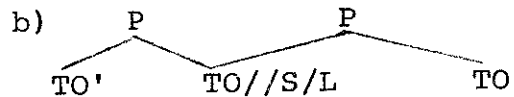
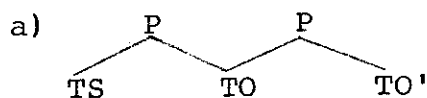
2:2-struktur

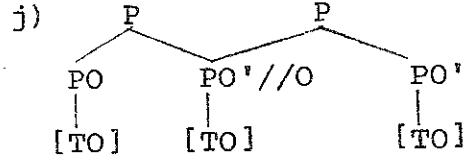
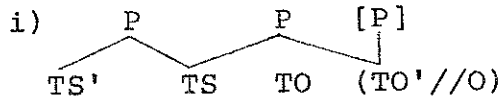

a) Jag kände honom som barn (= när jag var barn); b) Pelle är vacker som en gud. Han grät som ett barn; c) Som politiker liknar han Palme; d) Pelle studerar till präst; e) Jag anser honom hederlig. Lisa håller grytan kokande; f) Jag beundrar honom som pedagog. Jag håller honom för en hedersman; g) Rörd tryckte han min hand; h) Pelle går med kryckor. i) Pelle gör Lisa förlägen. Pelle målar staketet rött. Pelle polerar bilen blank. Dammet får mig att nysa; j) De dog med stövlarna på; k) Pelle är rik som ett troll; l) Pelle faller som en sten; m) Lisa kom med en väninna; n) Pelle dricker för att glömma.

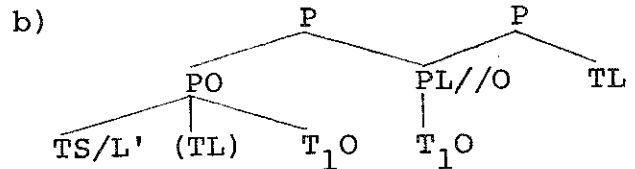
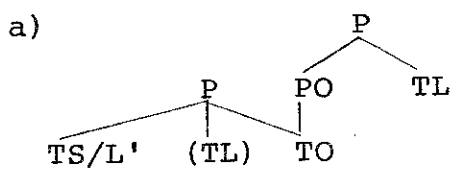
2:3-struktur

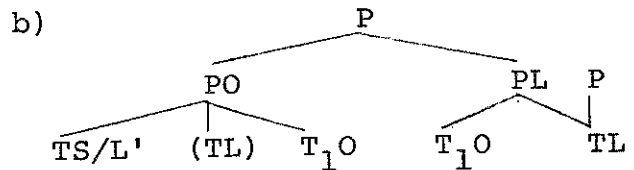
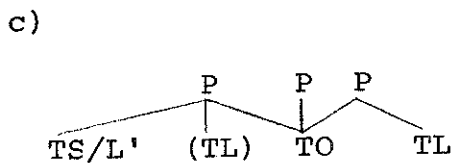

a) Pelle behandlar Lisa som en prinsessa; b) Lisa glör på mig som en ko; c) Pelle polerar bilen med en trasa; d) Pelle tittar på stjärnorna med/genom en kikare; e) Han återvände hem från regementet som major; f) Pelle fann Lisa ensam i skogen; g) Pelle gjorde Lisa med barn; h) Pelle skär brödet med en kniv; i) Pelle värmer maten på spisen; j) Veni, vidi, vici.

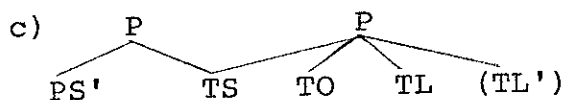
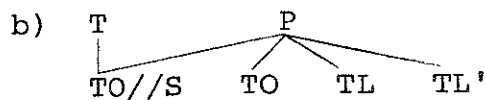
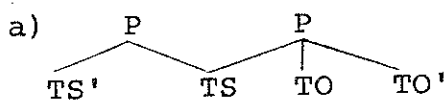
Anm.: Exempel liknande f) och i) diskuteras i Welin (1975). Vad beträffar exemplet f) skulle detta eventuellt alternativt kunna återges med en 1:3:2-struktur (med "yttre" L-konstituent), se nedan a). Under alla omständigheter framkommer den av Welin efterlysta skillnaden gentemot exempel av typen Pelle fann Lisa när hon var ensam i skogen, se nedan b).

Ytterligare en alternativ lösning framgår av strukturerna c) och d) nedan:

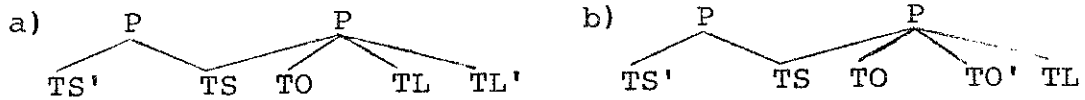

2:4-struktur

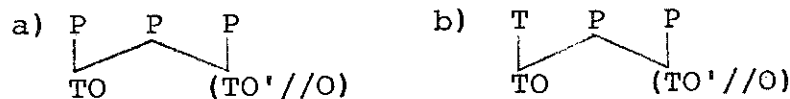
- a) Pelle skär äpplet i /fyra/ klyftor med en bordskniv;
- b) Som ordförande överrätter Pelle checken från styrelsen till sekreteraren; c) Med ett ryck avlägsnade Pelle knappen från skjortan.

2:5-struktur

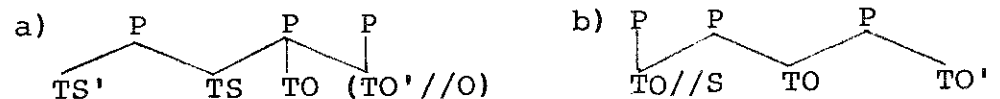
- a) Med ett spett flyttade Pelle stenbumlingen från vägen ned i diket; b) Med /sin/ verktyglåda gjorde Pelle ett dockskåp åt Lisa av /några gamla/ bräder.

3:1-struktur

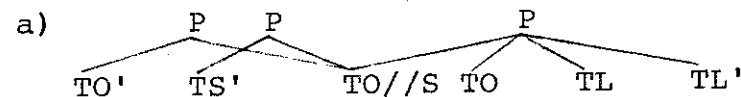
- a) Som gammal blev han konservativ; b) Som 30-åring blev han radikal.

3:3-struktur

- a) Pelle målar staketet rött med en pensel; b) Som ung behandlade Pelle Lisa som en drottning.

3:6-struktur

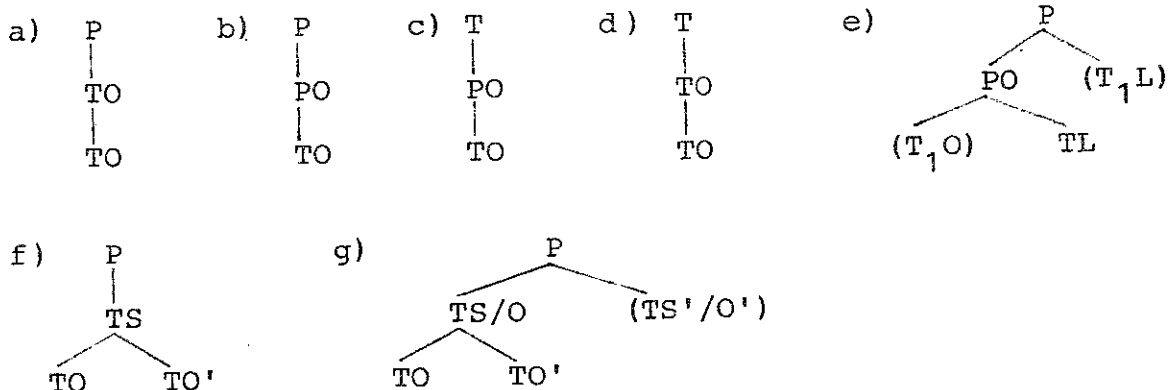

- a) Som en jätte slungade han stenbumlingen ifrån sig ned på ängen med /bara/ händerna.

3.1.3. Strukturer med tre nivåer

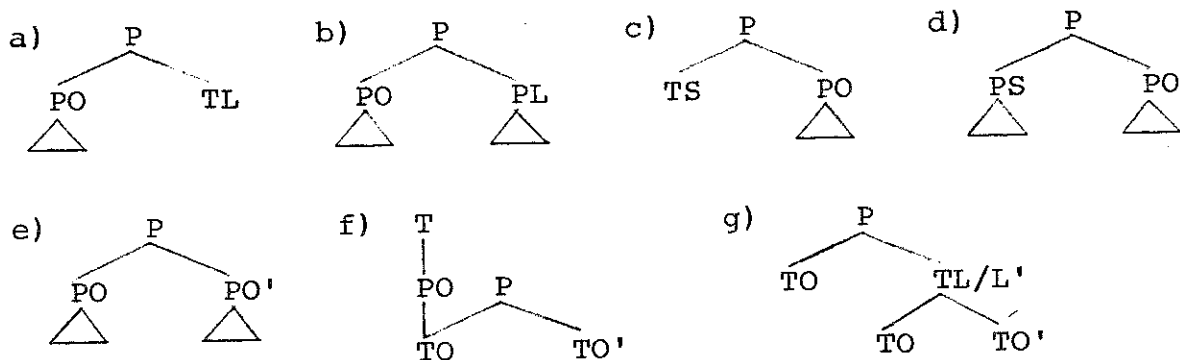
I nedanstående strukturer lämnar jag den nedersta nivån ospecificerad med avseende på antalet noder (markeras med x).

1:1:x-struktur

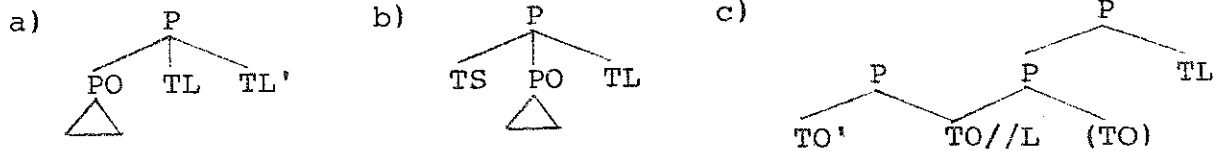
a) Det är sant att Pelle är lärare; b) Det är troligt att barnet sover; c) Det är höjden att barnen är olydiga; d) Det är botten att Pelle är knarkare; e) Här är /guda/gott att vara; f) Pelle och Olle badar. Pelle eller Lisa ljuger; g) Pelle och Olle slåss.

1:2:x-struktur

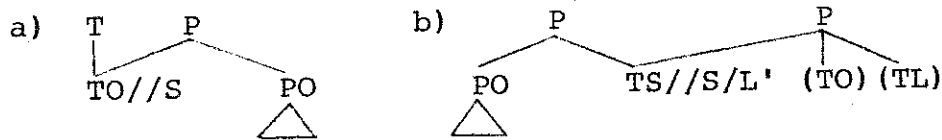
a) Det är skönt för modern att barnet sover. Avrättningen av de dömda ägde rum utanför staden; b) När Pelle var chef här rådde allas krig mot alla; c) Kuppmännen genomdrev hans avgång. Pelle försöker kyssa Lisa. Pelle hatar att arbeta; d) Pelles avgång gjorde att vi ändrade oss; e) Lisa är rar men oförstående. Pelle gick in i rummet och tog av sig hatten; f) Det är tur att Pelle sover som en stock; g) Märsta ligger mellan Uppsala och Stockholm.

1:3:x-struktur

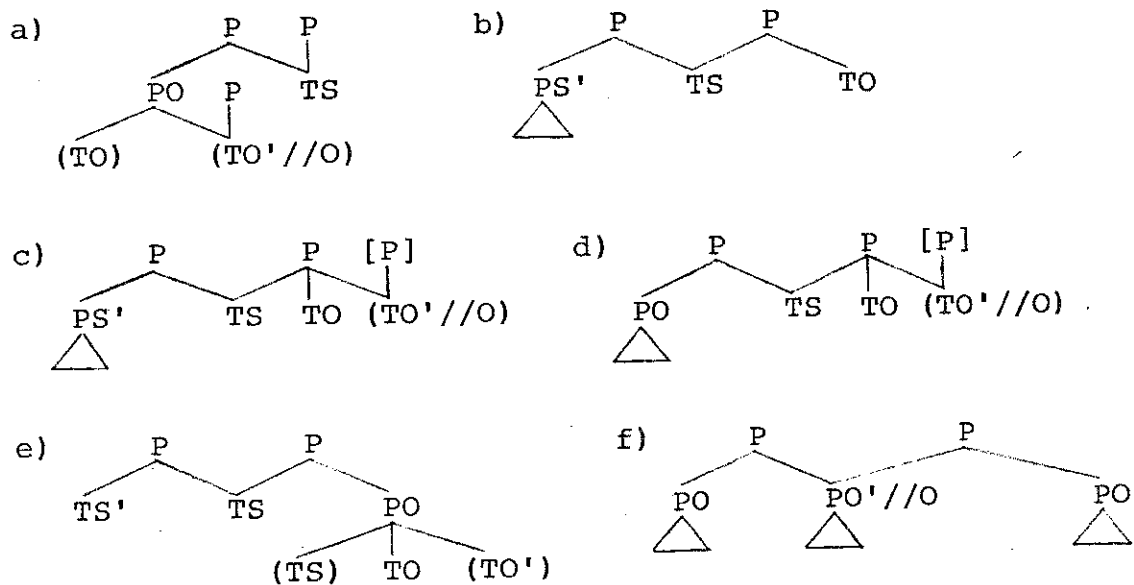
a) Avtackandet av ordföranden skedde i fredags i lunchrummet;
 b) Pelle hjälper Lisa att städa köket. Pelle säger till Lisa att hon är söt. Lisa låter Pelle kyssa henne/sig; c) I morse var Pelle hungrig som en varg.

2:2:x-struktur

a) Som diktator eftersträvade han seger över de kristna.
 b) Pelle dricker för att glömma sina skulder.

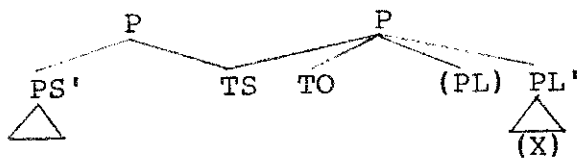
2:3:x-struktur

a) Pelle tränar för att bli stark; b) Göran räddar prinsessan genom att döda draken; c) Modern söver barnet genom att sjunga för det; d) Göran dödar draken för att rädda prinsessan; e) Pelle använder en kniv för att skära brödet; f) Pelle gick

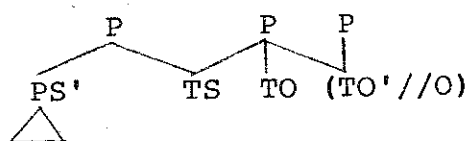
in i rummet, tog av sig ytterkläderna och satte sig i en fåtölj.

2:4:x-struktur

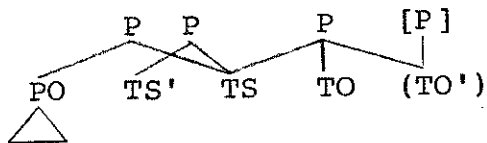
Med en gest med handen sände kejsaren de fångna till döden.

3:3:x-struktur

Pelle gjorde Lisa chockerad genom att berätta allt för henne.

3:4:x-struktur

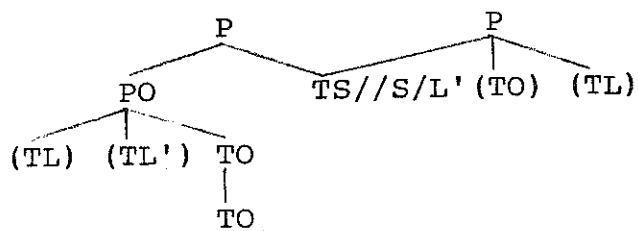

Pelle dödade draken med ett svärd för att rädda prinsessan.

3.1.4 Strukturer med fyra nivåer

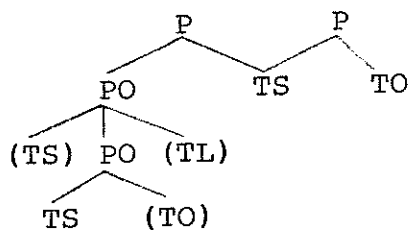
Nedan ges endast ett par exempel. Ytterligare exempel på lika stor och större komplexitetsgrad ges nedan under p 3.2 och 3.3.

2:2:1:1-struktur

Pelle dricker för att glömma att han är alkoholist.

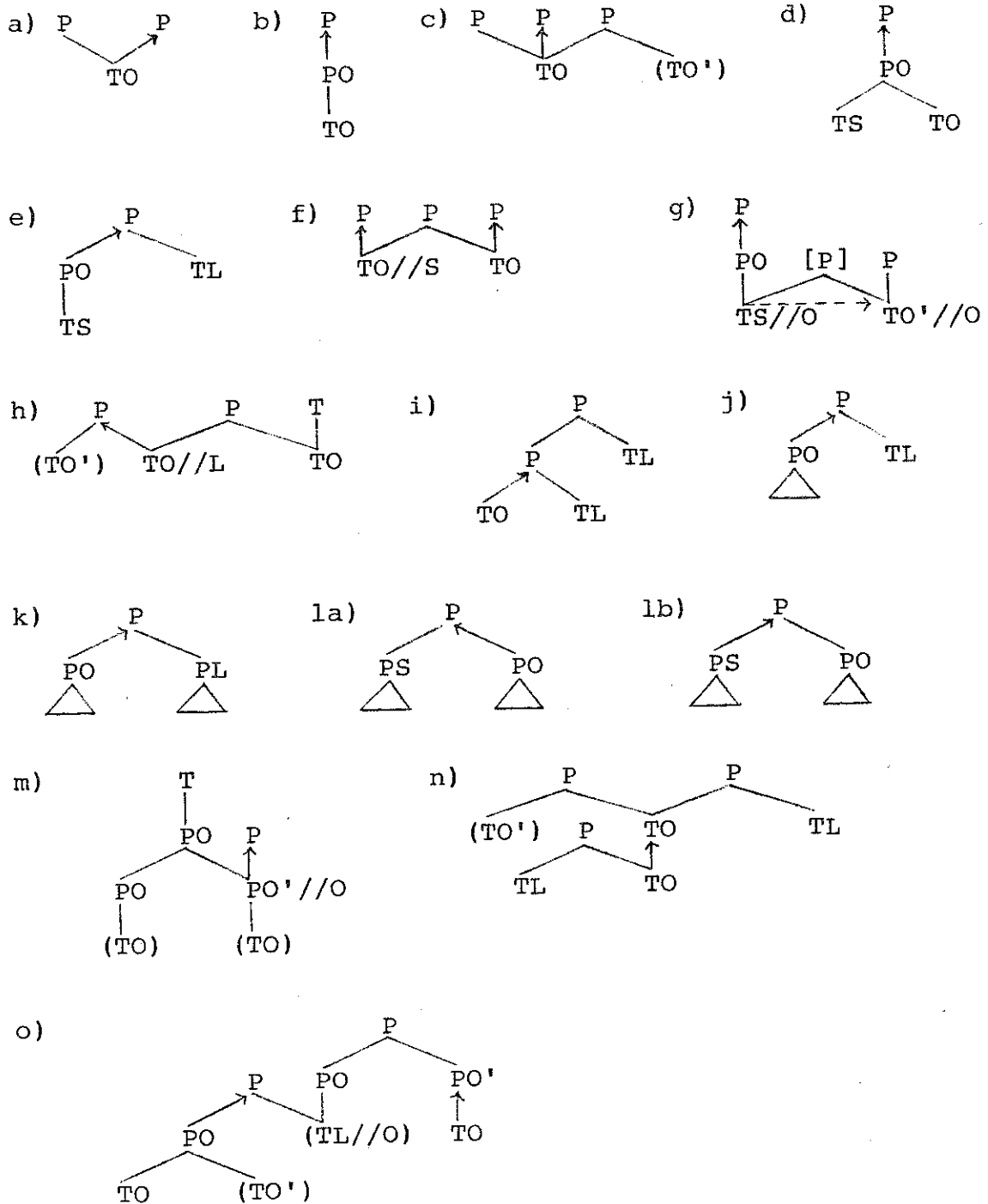
2:3:1:1-struktur

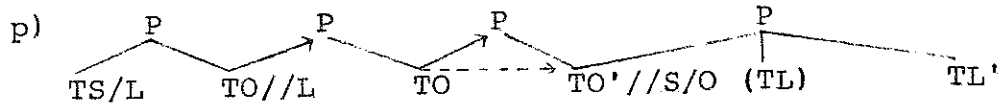

Pelle kysser Lisa för att visa sin kärlek.

3.2. B-syntagmer

I detta avsnitt görs ingen systematisk genomgång av strukturerna. Exempelen nedan, som är ordnade efter ungefärlig komplexitetsgrad, illustrerar några olika slag av nodförbindelser, där de semantiska och syntaktiska dependensriktningarna är diametralt motsatta. Liksom tidigare utgörs exemplen av hela satser, ej endast av ordförbindelser.

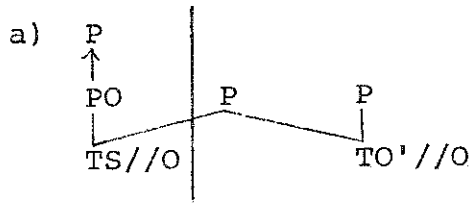
a) Lisa skrattar kluckande; b) Barnet sover tryggt. Barnet kanske sover; c) Den skicklige vetenskapsmannen dog ung; d) Pelle talar engelska flytande; e) Pelle badar i sjön; f) Den gamla kvinnan vaggar ett sovande barn; g) Den som sover syndar inte. Den som är trött rör sig sakta; h) Även Pelle ser isbrytaren "Atle"; i) Huset vid sjön tillhör min farmor; j) Pelle kysser Lisa i parken. I fjol sköt Olle en björn. För din skull jorden runt jag for; k) Medan Pelle fiskar, badar Lisa. När Pelle hade gått, somnade Lisa. Innan du kom, visste vi ingenting; la) Eftersom Pelle avgick, ändrade vi oss. Om Pelle avgår, ändrar vi oss. Lisa svimmade av skräck; lb) Pelle vrålade, så att Lisa blev rädd. m) Att vara eller inte vara, det är frågan; n) Boken handlar om hunden, människans bästa vän; o) Han dog för mer än tio år sedan; p) Lisa läser sagan om flickan som trampade på brödet.

3.3. Textrepresentation

Behovet av ett lätt tillämpbart representationssystem gäller inte endast syntagmatiska objekt bestående av en mening (sats eller satsförbindelse), utan även sådana som består av flera (ihopkopplade) meningar, dvs det som vi vanligen menar med texter. Med SOL-systemets hjälp kan man representera koherensen mellan textens delar, speciellt den grundläggande koherensprincipen, nämligen referentiell upprepning. För en fullständig representation krävs visserligen att implicita relationer mellan textens delar redovisas, men även inom ramen för den ovan presenterade syntagmatiska komponenten, dvs med återgivande av endast explicita relationer, kan mycket av textkoherensen representeras.

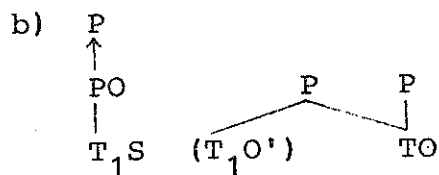
Liksom vid relativ satsfogning kan referentiell identitet representeras medelst ett tvåställigt P-lexem, vilket motsvarar ytlexem som "denna", "nämnda". Vid anaforisering betraktas detta som inkorporerat. En struktur för "texten" Pelle arbetar

inte. Han är lat. skulle alltså kunna se ut som a):

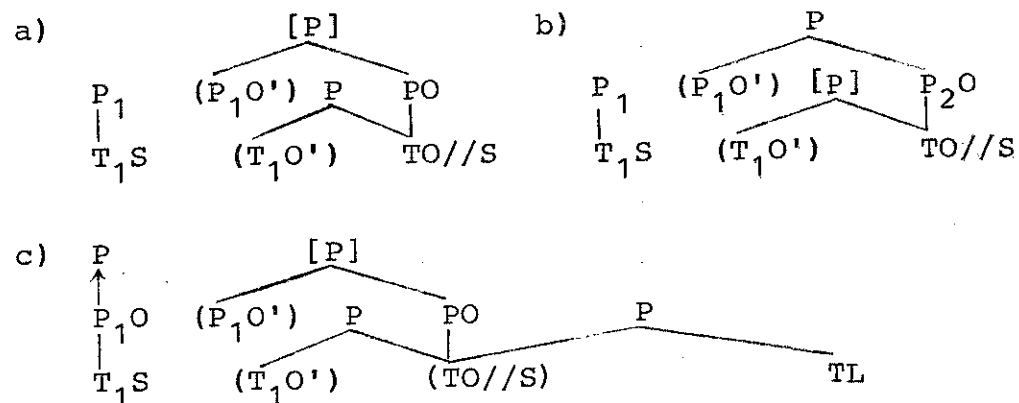

Eftersom strukturen är sammanhängande, måste gränsen mellan meningarna anges, vilket här görs med det vertikala strecket.

Det är emellertid mer praktiskt - bl a av utrymmesskäl - att låta varje mening representeras av en särskild sammanhängande struktur. Det första argumentet till det P-lexem, som betecknar koreferens, kan då utgöras av en implicit nod, "hämtad" ur föregående mening; se nedan b). Om man inte behöver markera, på vilket sätt koreferensen är uttryckt, kan man använda en förenklad representation, se nedan c):

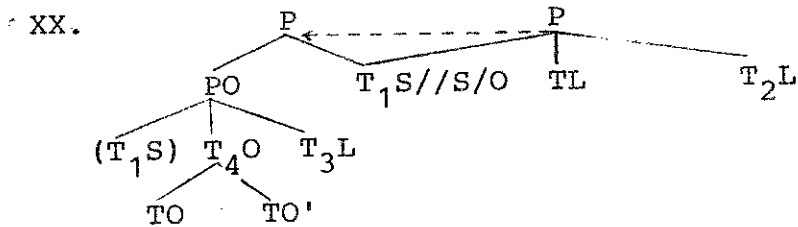

Det tvåställiga koherenslexemet används också för att representera den typ av explicit koherens, som uttrycks med adverb av typen också, annars, annorlunda, likaså och adjektiv av typen ytterligare, mer, annan, liknande. Exempel:

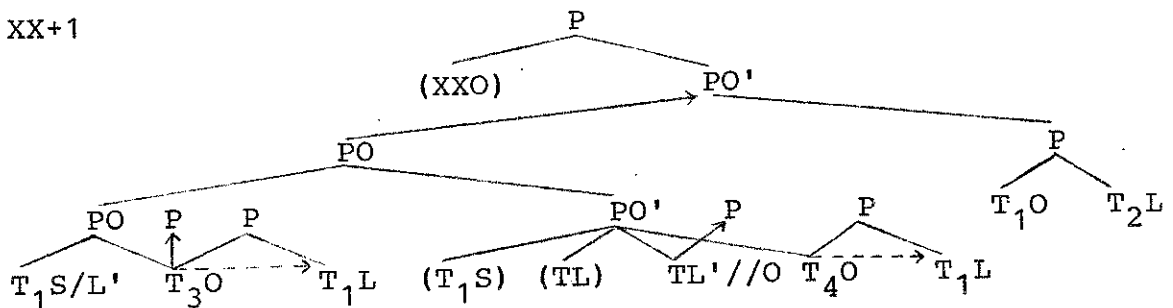
a) Pelle röker. Även Lisa gör det; b) Pelle röker. Han dricker också; c) Pelle röker inte. Andra i klassen gör det.

Som avslutning på de syntagmatiska övningarna skall jag till sist återge SOL-representationen av en känd limerick (för överskådlighetens skull tillämpas det enklare sättet att återge koreferens, dvs utan markering av anaforiseringen):

En man for från Lund till Madagaskar,
 för att spritdränka ödlor och maskar.
 Men när han kom dit,
 drack han ur all sin sprit,
 och la' sina djur i små askar.

XX+1

Anm: "XX" är ett sifferindex, varmed hänvisas till en sammanhängande struktur i dess helhet (i en dependensstruktur, till skillnad från en IC-struktur, finns ju ingen nod, som ensam kan sägas representera hela strukturen; i särskilt hög grad gäller detta nätverk). I representationen av en större text bör även "subtexter" (t ex textstycken) för ses med sifferindex.

Strängt taget borde det aktuella koherensbärande lexemet men ha även sin andra valens fylld med ett sifferindex (XX+1), men för att erhålla en sammanhängande struktur har jag valt att "fästa" det vid den naturliga toppnoden (= när) i strukturen.

4. PARADIGMATISKA LEXEMRELATIONER

De paradigmatiske relationerna skiljer sig från de syntagmatiska därigenom att de är inherent, "atemporal". Det är

relationer mellan begrepp, som är frikopplade från sina tillfälliga denotater. Emellertid kan även de paradigmatiske relationerna uttryckas syntagmatiskt, genom analytiska satser, vilka till sin ytstruktur är generiska (jfr: "Den /var och en/ som lyssnar, använder öronen") eller har formen av en implikation (jfr: "Om någon /x/ lyssnar, använder han /x/ öronen"). Detta är grunden för att de paradigmatiske relationerna kan beskrivas med samma slags strukturer som de syntagmatiska.

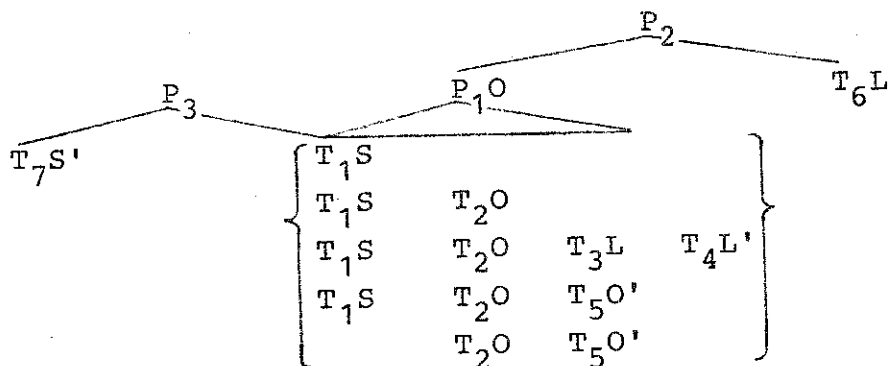
De paradigmatiske relationerna sönderfaller ganska klart i två typer, vilka jag benämmer den dynamisk-situativa resp den statisk-associativa. Den första typen av relationer definieras med hjälp av en "komplett" struktur, vilken i sitt centrum har ett P-lexem med en valens varierande från en till fyra konstituenten och med yttre S'- och L-konstituenten. Den andra typen definieras med hjälp av enkla tvåställda P-lexem med endera av två rollkonfigurationer: O-O' eller O-L.

Samtliga strukturer fungerar som ett slags lexikaliska funktioner; man "sätter in" ett lexem vid en viss nod och kan då utläsa "värdet" vid en annan nod. Ett enkelt exempel: om man vid ett givet P-lexem sätter in lexemet iakttaga kan man utläsa värdet på den direkt dominerade TS-noden som iakttagare.

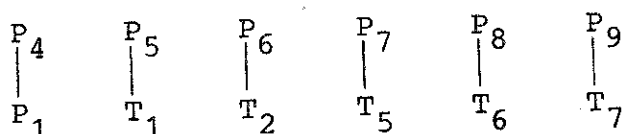
Anm.: I nedanstående klassifikationer använder jag mig provisoriskt av ett förenklat rollsystem, vilket helt saknar rollfusion; bl a innebär detta att S/O-roll och S/L-roll har generaliserats som S-roll.

4.1. Dynamisk-situativa lexemrelationer

Den dynamisk-situativa typen av relationer definieras med hjälp av följande struktur (det centrala P-lexemet har fem alternativa rollkonfigurationer):

Dessutom kan vissa av noderna "byggas på" med enställiga P-lexem:

Formellt relaterade lexem - dvs lexem med gemensamt rotmorfe-
- kan lämpligen redovisas med hjälp av nodpar, där den inbör-
des ordningen bestäms av lexemens formella komplexitetsgrad.
Härvid betraktas affigerat lexem som mer komplext än motsva-
rande oaffigerade lexem, och lexem som förled i sammansätt-
ning betraktas som mer komplext än motsvarande fria lexem. Ef-
ter en hastig inventering har jag funnit realisationer för ne-
danstående nodpar.

P-T-kombination

P₁-T₁ jaga - jägare, terapi - terapeut; P₁-T₂ bära - börda;
P₁-T₄ adressera - adressat; P₁-T₅ producera - produkt; P₁-T₆
kremera - krematorium; P₁-T₇ suga - sug.

T-P-kombination

T₁-P₁ spion - spioneri; T₂-P₁ morfin - morfinism, fisk - fis-
ka, sand - sanda; T₄-P₁ sort - sortera; T₅-P₁ koloni - koloni-
sera; T₆-P₁ Alperna - alpinism, fi metsä ('skog') - metsästää
('jaga'); T₇-P₁ sten - stena, segel - segla, telegraf - tele-
grafi;

T₁-P₄ läkare - läkar/hjälp/; T₂-P₄ trappa - trapp/städning/;
T₄-P₄ vilse - vilse/leda/, London - london/resa/; T₅-P₄ glas
- glas/framställning/; T₆-P₄ hav - havs/fiske/; T₇-P₄ båt -

båt/färd/, röntgen - röntgen/analys/;

T₂-P₅ tidning - tidnings/läsare/; T₄-P₅ bakåt - bakåt/strä-
vare/; London - london/resenär/; T₅-P₅ roman - roman/författa-
re/; T₆-P₅ ladugård - ladugårds/karl/; T₇-P₅ kniv - kniv/man/;

T₅-P₆ säck - säck/väv/, hus - hus/virke/;

T₁-P₇ spindel - spindel/väv/; T₂-P₇ sten - sten/hus/; T₇-P₇
hyvel - hyvel/spån/, skida - skid/spår/;

T₂-P₈ papper - pappers/bruk/;

T₁-P₉ målare - målar/pensel/; T₂-P₉ rått - rått/gift/, tand -
tand/borste/; T₅-P₉ kaffe - kaffe/ved/.

T-T-kombination

T₂-T₁ metall - metallurg; T₆-T₁ apotek - apotekare; T₇-T₁
harpun - harpunist; T₅-T₂ doktor - doktorand; T₆-T₂ fabrik
- fabrikat; T₁-T₆ smed - smedja; T₂-T₆ planet - planetarium;
T₅-T₇ linje - linjal.

P-P-kombination

P₆-P₁ sjuk - sjuk/vård/; P₇-P₁ svart - svartna, sova - söva,
varm - värma; P₁-P₅ arbeta - arbetande/arbetsam, uppror -
upprors/man/, springa - spring/pojke/; P₁-P₆ styra - styrd/
styrbar, undersöka - undersöknings/objekt/, bygga - bygg/ma-
terial/; P₁-P₇ besegra - besegrad, dö - död, bli - blivande,
förbränna - förbrännings/produkter/; P₁-P₈ simma - sim/bassäng/,
flyga - flyg/väder/; P₁-P₉ klyva - klyv/såg/.

Formellt orelaterade lexem saknar inbördes riktningsförhållan-
den. Språkinherenta paradigmatiske relationer kan man endast
tala om i sådana fall, då man vid insättandet av ett visst
lexem i strukturen kan avläsa ett (någorlunda) entydigt värde
vid en annan nod. Något absolut villkor på denna entydighet
är svårt att ange; vi befinner oss här tydligen i gränsområdet

mellan "kunskap om språket" och "kunskap om världen".

Jag skall här nöja mig med att som en illustration av paradigmatiske relationer mellan formellt orelaterade lexem ange de olika värden som utfaller i strukturen, om man sätter $P_1 = \text{bota}$:

T_1 läkare, doktor; T_2 patient, sjukling; T_6 sjukhus, klinik, mottagning; T_7 medicin, läkemedel; P_6 sjuk, sjukdom; P_7 frisk, hälsa.

En grupp av formellt orelaterade lexem förtjänar dock speciellt att nämnas, eftersom de kräver ett tillägg till strukturen. Det gäller lexem av typen söka - finna, vilka representeras genom att P_1 ges värdet "övergår ofta/normalt till" och dominerar över två P-lexem: $P_{10}O$ (= söka) och $P_{11}O'$ (= finna). Ytterligare exempel på kombinationen $P_{10}-P_{11}$:

vänta på/längta efter (någon) - träffa (någon), vänta på/längta efter (något) - få (något), längta till - förflytta sig till, hungrig - äta, törstig - dricka.

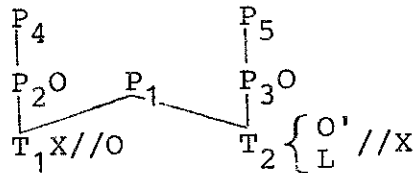
Gruppen ifråga innehåller även formellt relaterade lexempar, t ex sömnig - sova. Genom att bygga på noden P_{10} med ett styrande enställt P-lexem (P_{12}) kan vi även representera lexempar av typen kiss/nödig/ - kissa.

Den grupp lexempar, som behandlats ovan, kan sägas stå på gränsen mellan den dynamisk-situativa och den statisk-associativa typen. Den relation, som uttrycks i P_1 , är å ena sidan dynamisk, men har å andra sidan den generella karaktär, som utmärker de associativa relationerna (se nedan).

4.2. Statisk-associativa lexemrelationer

Den struktur som används för att bestämma de statisk-associativa relationerna har som centrum ett tvåställt P-lexem,

vilket tar T-lexem som sina argument. Två rollkonfigurationer förekommer här, nämligen O-O' och O-L. T-lexemen kan vara påbyggda med - som regel - enställiga predikat, vilka i sin tur kan ha en likadan påbyggnad. Vi får alltså en maximal struktur med följande utseende:

4.2.1. O-O'-relationer

P₁ kan här ha något av följande värden: identitet, hyponymi, kohyponymi ("motsvarighet") och likhet.

P₁ = identitet

T₁-T₂ hästhov - tussilago

P₂-P₃ slug - listig; sova - sömn, tapper - tapperhet, frisk - hälsa; arbeta - arbetande; eng. sick - ill

Med syntaktiskt styrda P-lexem:

P₄-P₅ /sova/ gott - god /sömn/, mycket /tapper/ - stor /tapperhet/; mycket /grön/ - ill/grön/, mycket /arg/ - jätte/arg/, /skratta/ högt - gap/skratta/, /hojta/ högt - gall/hojta/, /skratta/ litet - små/skratta/.

Hit räknas också relationer mellan P-lexem, varav det ena är syntaktiskt styrande, det andra syntaktiskt styrt;

P₂-P₅ svälja - svälj/rörelser/ (P₃ är här en nominaliserad hyperonym till P₂)

Även vissa icke-dynamiska transkategoriella relationer kan beskrivas här, t ex:

T₁-P₃ fragment - fragmentarisk

Par av typen simma - simmare, observera - observatör beskrivs inom ramen för den dynamiska strukturen, men skulle

även kunna beskrivas här (med hjälp av nodparet T_1 - P_3). Det gäller par, för vilka parafraser av följande typ gäller: "var och en som simmar är en simmare"; ifrågavarande T-lexem bevarar som regel P-lexemets valens (jfr observatör av ngt).

P_1 = hyponymi

T_1 - T_2 val - däggdjur, kantarell - svamp

P_2 - P_3 ursinnig - arg, hulka - gråta

P_2 - P_3 starkare /än/ - stark, starkast /av/ - stark; grönaktig - grön

T_1 - P_3 gula - gul, springare - springa

Anm.: Det kan naturligtvis diskuteras, om vi i alla ovanstående fall rör oss med äkta hyponymi, men som en approximativ karaktäristik kan termen kanske ändå duga.

Hyponymirelationen kan också användas för att närmare karaktärisera vissa lexem, vilka eljest i princip behandlas med hjälp av den dynamisk-situativa strukturen:

P_2 - P_3 arbetsam - arbeta/arbetande, styrbar - styras/styrd

Hit torde man också kunna föra lexempar, där det ena ledet utgör en markerad exponent för en aktionsarts- eller aspekt-kategori.

P_1 = likhet

T_2 - T_1 ben (på människa) - ben (på bord)

T_2 - P_2 guld - gyllene, tråd - trådaktig, kula - kul/mage/, ring - omringa

T_2 - P_4 silver - silver/vit/, sand - sand/färgad/, ring - ring/formad/

P_1 = kohyponymi

Detta P-lexem kan lämpligen användas i de fall då (entydig) hyperonym saknas eller då det bara finns sådan hyperonym, som är homonym med den ena av sina kohyponymer. Exempel:

T_1 - T_2 lärare - lärarinna, ko - tjur, får - lamm

Även antonyma lexempar kan lämpligen representeras med hjälp av denna relation:

T_1 - T_2 topp - botten

P_2 - P_3 ljus - mörk, svag - stark; fram/sida/ - bak/sida/

4.2.2. O-L-relationer

Hit förs först och främst det normala fallet av spatial-temporal kontiguitet, då de båda av T_1 -resp T_2 -noderna representerade objekten har en självständig existens (identitet) gentemot varandra. Men även vissa fall, då sådan självständighet inte föreligger, har förts hit; detta med hänsyn till ifrågavarande relationers assymetriska karaktär. Det gäller hel-del-relation (partitivitet), kollektivitet och singulativitet. Jag börjar med att behandla dessa senare relationer.

P_1 = hel-del-relation ("är en del av")

T_2 - T_1 kaffe - koffein, yxa - /yx/skaft

T_2 - P_2 fisk - fisk/stjärt/

T_1 - P_3 järn - järn/malm/

P_2 + T_1 - T_2 blekt ansikte - blekansikte, tre hörn - trehörning

P_2 + T_1 - P_3 två eggar - tveeggad, svarta ögon - svartögd

P_1 = kollektivitet ("är en grupp av")

T_2 - T_1 tall - dunge, fisk - stim

T_2 - P_2 tall - tall/dunge/, fisk - fisk/stim/

Trots den logiska svårigheten att låta ämnesnamn underordnas kollektivitetsrelationen, för jag hit fall som:

T_2 - P_2 hö - hö/vålm/, vatten - vatten/massor/

P₁ = singulativitet ("är en individ av")

T₂-T₁ snö - flinga, vatten - droppe, styrelse - ledamot

T₂-P₂ snö - snö/flinga/, vatten - vatten/droppe/, styrelse
- styrelse/ledamot

P₁ = "normal" kontiguitet ("vid")

T₂-T₁ Stockholm - stockholmare, indian - squaw, wigwam - indian

T₂-P₂ ström - ström/stare/, kvinna - kvinnlig /fägring/, legend
- legendarisk, vinter - övervintra, grav - död

T₁-P₃ blod - blodig, energi - energisk

P₂+T₁ - P₅ många barn - barnrik

Med modifierat P₁-lexem (dvs P₁-lexemet är "påbyggt" med en
negation):

T₁-P₅ barn - barn/lös/

Hit förs också fall, där P₁-lexemet motsvarar den statiska
situationen "förvara":

T₁-T₂ bok - bibliotek

T₁-P₃ bok - bok/hylla/

5. LITTERATUR

- Brodda, B., (K)overta kasus i svenskan. (= Papers from the Institute of Linguistics, University of Stockholm, nr. 18), 1973.
- Cook, W. A., "A case grammar matrix model (and its application to a Hemingway text)". Valence, Semantic Case, and Grammatical Relations (ed.: Abraham, W.). Amsterdam, 1978 (pp. 295-310).
- Fillmore, C. J., "The case for case". Universals in linguistic theory (eds.: Bach, E. & Harms, R. T.). New York, 1968.
- Lönngren, L., Semantisk analys av konklusiva handlingsverb i ryskan (= Slovo, Slaviska institutionen vid Uppsala universitet, nr. 1), 1972.
- "K analizu glagolov tipa 'zavalivat'" Scando-Slavica XX (1974).
 - "Om process- och tillståndsbetydelse hos vissa ryska verb". Slovo, Slaviska institutionen vid Uppsala universitet, nr 11 (1976).
 - Russkie derivacionnye suffiksy. Acta Universitatis Upsaliensis. Studia Slavica Upsaliensia, 19. Uppsala 1978.
- Martynov, V. V., Universal'nyj semantičeskij kod. Minsk 1977.
- Welin, C. W., Semantic Networks and Case Grammar. (= Papers from the Institute of Linguistics, University of Stockholm, nr. 29), 1975.